INFORMACJA, al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, hol główny, tel.: 61 626 66 66; fax 61 626 67 44, e-mail: kancelaria@umww.pl

Artefakty dla Centrum Szyfrów Enigma

Klucz radiotelegraficzny, wobulator, czyli generator częstotliwości, służący m.in. do strojenia radiostacji na U-bootach czy oryginalny kalendarz Kriegsmarine z 1942 roku - to eksponaty, które już niedługo będzie można oglądać w murach nowej atrakcji turystycznej w stolicy Wielkopolski.

„Jestem pod wrażeniem tej ekspozycji, choć nie jest ona jeszcze gotowa. To jest dowód na to, jak można zorganizować przestrzeń muzealną w zupełnie nowym stylu. W formie, która powinna zainteresować młodych ludzi, pasjonatów, ale też tych, którzy nie lubią wyłącznie gablot z eksponatami, a chcą w sposób interaktywny zdobywać wiedzę. To będzie świetna przestrzeń służąca takiemu nowoczesnemu odkrywaniu” mówił Marek Woźniak, Marszałek Województwa Wielkopolskiego podczas konferencji prasowej w Centrum Szyfrów Enigma. Konferencję poprzedziła wizytacja budowy. Wraz z Marszałkiem Woźniakiem z zaawansowaniem prac zapoznał się m.in. Mariusz Wiśniewski, Zastępca Prezydenta Poznania oraz prof. Tadeusz Wallas, Prorektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.

Podczas spotkania w Centrum Szyfrów Marszałek dodał również „Bardzo się cieszę, że to będzie zwieńczenie historii, która dla mnie rozpoczęła się w 2007 roku, przy odsłonięciu pomnika poznańskich kryptologów przed poznańskim CK Zamek. Później zaangażowani byliśmy w sprowadzenie do Polski prochów pułkownika Maksymiliana Ciężkiego do rodzinnych Szamotuł, a potem praktycznie na całym świecie można było oglądać naszą - przygotowaną przez Urząd Marszałkowski - wystawę „Enigma. Odszyfrować zwycięstwo” dzięki zaangażowaniu polskich dyplomatów w różnych krajach.

To muzeum będzie w pewnym sensie zwieńczeniem tej historii promocji poznańskich kryptologów, którzy mieli swój udział w złamaniu kodów Enigmy”.

Cenne artefakty zostały przekazane w depozyt Centrum Szyfrów Enigma przez trzech prywatnych darczyńców - Andrzeja Łukaszkiewicza, Czesława Gembarę oraz Rafała Kondolę.

Pierwszy z nich przekazał klucz radiotelegraficzny, czyli tzw. boczniak. Przyrząd ten był wykorzystywany w 1938 roku przez Leonarda Sommerfelda, pochodzącego z Poznania pracownika Sztabu Głównego Wojska Polskiego. Sommerfeld posługiwał się nim, przekazując depesze do i ze Sztabu Głównego WP. Klucz prezentowany będzie na ekspozycji w dawnej Sali J. Burszty, poświęconej kryptologom i pracownikom Biura Szyfrów WP.

Czesław Gembara przekazał w depozyt do nowej placówki historyczno-edukacyjnej Poznania wobulator, czyli generator częstotliwości. Egzemplarz ten Kriegsmarine zakupiła od holenderskiego Philipsa dla potrzeb niemieckiej marynarki wojennej. Używany był w warsztatach Kriegsmarine i lotnictwa niemieckiego. Służył m.in. do strojenia radiostacji na U-bootach, które odbywało się w niemieckich zakładach. Po strojeniu radiostacje trafiały do portów. Wobulator, przekazany do CSE, został przejęty przez Rosjan w 1945 roku na poznańskiej Ławicy, następnie był wykorzystywany w Wojsku Polskim. Kiedy złomowano stary sprzęt, koledzy z wojska przekazali wobulator Czesławowi Gembarze i przez długie lata był ozdobą jego kolekcji starego sprzętu radiotechnicznego. Wobulator prezentowany będzie na ekspozycji w tzw. strefie U-boota.

Rafał Kondola z kolei przekazał CSE oryginalny kalendarz Kriegsmarine z 1942 roku. Został on odnaleziony po wojnie w jednej z kamienic na strychu w Katowicach przez serdecznego przyjaciela darczyńcy, który przeszukiwał strych dziadka. Kalendarz wzbogaci strefę U-boota na wystawie stałej.

Inwestycja powstaje u zbiegu ulic Kościuszki i Św. Marcin, w gmachu Collegium Martineum. To w tym miejscu, jeszcze przed wojną, stał budynek, w którym znajdował się oddział biura szyfrów Sztabu

Generalnego Wojska Polskiego. To właśnie w nim studenci Uniwersytetu Poznańskiego: Marian Rejewski, Henryk Zygalski i Jerzy Różycki rozpoczynali prace nad złamaniem Enigmy.

Misją CSE jest budowanie świadomości, że historia złamania kodu Enigmy zaczęła się w Poznaniu. Odkrywanie tajemnic i opowiadanie historii, które zmieniły bieg dziejów. Pokazywanie jak wiedza, nauka, technologia i współpraca inspirują do wielkich odkryć i wpływają na naszą rzeczywistość. Działaniom CSE przyświeca hasło: „Prawdziwa historia. Wyzwanie dla umysłu”. Podkreśla ono dwa zasadnicze wątki w ofercie Centrum: opowieść o sukcesie polskich geniuszy w procesie łamania szyfrów Enigmy oraz znaczenie takich wartości, jak intelektualna odwaga, dociekliwość, czy znaczenie pracy zespołowej. Ważnym akcentem jest również edukacyjny wymiar przyszłej oferty Centrum Szyfrów Enigma.

Ekspozycja składać się będzie z trzech części. Pierwsza obejmie kurs szyfrów, kolejne poświęcone zostaną historycznym wydarzeniom związanym ze złamaniem kodu Enigmy oraz ich następstwami, które doprowadziły do rewolucji cyfrowej. Głównymi adresatami CSE są mieszkańcy Poznania, Wielkopolski, turyści z kraju i zagranicy, a także uczniowie i rodziny z dziećmi.

Na bieżąco pozyskiwane są również artefakty na potrzeby wystawy. Są to m.in. oryginał maszyny szyfrującej Enigma (depozyt), czy pamiątki po kryptologach (zdjęcia, listy, przedmioty osobiste).

Centrum ruszy we wrześniu tego roku. Aktualnie trwają intensywne prace nad ukończeniem multimedialnej ekspozycji, która ma maksymalnie angażować odwiedzających. Nad jej aranżacją, audioprzewodnikami oraz filmami związanymi z wystawą pracuje krakowska firma New Amsterdam. Montowane są poszczególne elementy ekspozycji oraz sprzęt multimedialny. Termin uroczystego otwarcia oraz towarzyszący mu program wydarzeń poznamy pod koniec sierpnia.

Profil społecznościowy nowej placówki historyczno-edukacyjnej na Facebooku zostanie uruchomiony 23 lipca - w przeddzień 82. rocznicy przekazania aliantom zachodnim Polski zbudowanych przez polskich kryptologów kopii maszyn szyfrujących Enigma w tajnym ośrodku w Pyrach pod Warszawą. Strona internetowa CSE jest w budowie, zostanie upubliczniona na początku sierpnia. We wrześniu ruszy też kampania citylightowa w Centrum w Poznaniu i największych miastach Polski.

Miasto Poznań wraz z Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza, partnerem inwestycji przeznaczyło na zaprojektowanie i wybudowanie Centrum Szyfrów Enigma im. Mariana Rejewskiego, Henryka Zygalskiego i Jerzego Różyckiego kwotę ok. 30 mln zł. Projekt jest realizowany w ramach Działania 4.4 Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020, we współpracy z UAM oraz środowiskami społecznymi popularyzującymi historię polskiej myśli naukowej i technicznej.

Operatorem Centrum Szyfrów Enigma jest Poznańskie Centrum Dziedzictwa.

Dziękujemy za odwiedziny i zapraszamy ponownie